

Box 3: stand van zaken

29-08-2022 | Door Kees van Oostwaard, werkzaam bij
Fiscale Zaken Athora

Vlak vóór Kerst 2021 heeft de Hoge Raad een spraakmakend arrest gewezen over de heffing in box 3. Sinds dat arrest is er veel gesproken en geschreven over box 3. In dit artikel geef ik een (beknopt) overzicht van de ontwikkelingen en de huidige stand van zaken.

Inleiding

De heffing in box 3 ligt al langer onder vuur, maar met het Kerstavondarrest kwam de discussie in een versnelling. Belastingplichtigen die bezwaar hadden gemaakt moeten worden gecompenseerd naast de vraag wat te doen met degenen die geen bezwaar hebben gemaakt. En uiteraard de vraag: hoe verder met box 3 inclusief de wens dit heel snel te realiseren.

Rechtsherstel box 3

Massaalbezwaarprocedure

Op 17 augustus 2022 meldt het Ministerie van Financiën dat de eerste fase van het rechtsherstel (volgens planning) is afgerond.¹ In de weken voorafgaand aan die datum hebben alle belastingplichtigen “die mededelen aan de massaalbezwaarprocedure tegen de box 3-heffing over 2017 - 2020” een brief ontvangen. In totaal stuurde de Belastingdienst 225.000 brieven en 130.000 beschikkingen. Belastingplichtigen zijn geïnformeerd over de meest gunstige berekening van het box 3-inkomen. Bij een lager box 3-inkomen door de nieuwe berekening volgde een brief en een beschikking met de mededeling van het terug te ontvangen bedrag. Is de oude methode het meest gunstig, dan werd geen geld terug ontvangen. Dan volgde alleen een brief met een toelichting.

De herstelberekeningen zijn gebaseerd op het Besluit rechtsherstel box 3.²

¹ Bericht op www.rijksoverheid.nl

Box 3 2021

In dezelfde mededeling op de website van de Rijksoverheid geeft het ministerie aan dat de Belastingdienst op 22 augustus 2022 start met de verzending van de eerste aanslagen inkomstenbelasting naar belastingplichtigen die in de aangifte over het jaar 2021 inkomen in box 3 hebben opgenomen. Dat gaat gefaseerd om een te grote belasting van de Belastingdienst te voorkomen. De Belastingdienst verwacht hiervoor tot half december van dit jaar nodig te hebben.

De Belastingdienst kiest automatische de meest gunstige variant. De nieuwe zogenoemde spaarvariant op grond van het arrest dan wel de oude box-3-stelsel. Belastingplichtigen die over het jaar 2021 inkomen in box 3 hebben aangegeven, kunnen als zij dat willen hun partnerverdeling of aftrek van zorgkosten of giften nog aanpassen. De aangifte over 2021 kan online met een nieuwe versie van het online aangifteprogramma op de website van de Belastingdienst worden aangepast.

² Besluit rechtsherstel box 3 van 28 juni 2022, nr. 2022-176296 (Strct. 2022, 17063)

Opmerkelijk is dat deze mogelijkheid niet open staat voor belastingplichtigen die (massaal) bezwaar hebben gemaakt over de periode 2017 - 2020.

Buitenlandse bezittingen

Op 1 augustus 2022 heeft de staatssecretaris van Financiën een besluit³ gepubliceerd specifiek voor de groep binnenlands belastingplichtigen met buitenlandse bezittingen en schulden. Het hiervoor al genoemde Besluit rechtsherstel box 3 sluit namelijk niet helemaal goed aan op de systematiek zoals die is opgenomen in het Besluit voorkoming dubbele belasting 2001. Ten einde die aansluiting wel te bewerkstelligen keurt de staatssecretaris goed dat wordt afgeweken van het Besluit voorkoming dubbele belasting 2001 uitsluitend voor situaties waarin toepassing van het Besluit rechtsherstel box 3 resulteert in een verlaging van het voordeel uit sparen en beleggen.

Groep niet-bezwaarmakers

Op 8 juli 2022 heeft staatssecretaris Van Rij de Tweede Kamer per brief⁴ geïnformeerd over de mogelijkheden om belastingplichtigen die geen bezwaar hebben gemaakt tegen de box-3-heffing tegemoet te komen. Hij schetst drie scenario's:

1. Geen rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers;
2. Volledig rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers, of
3. Gedeeltelijk rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers (met verschillende invullingen).

Naar verwachting maakt het kabinet de keuze voor een scenario op Prinsjesdag bekend.

³ Besluit staatssecretaris van Financiën van 29 juli 2022, nr. 2022-199150 (Stcrt. 2022, 20318)

⁴ Brief staatssecretaris van Financiën van 8 juli 2022, nr. 2022- 0000186479

⁵ Hoge Raad, 20 mei 2022, zaaknummer 21/04407, ECLI:NL:HR:2022:720, zie ook '[Hoge Raad: geen compensatie box 3 bij te laat bezwaar](#)', *Financieel Actief*

Overigens heeft de Hoge Raad op 20 mei van dit jaar al geoordeeld dat geen rechtsherstel hoeft te worden geboden aan degene die niet tijdig bezwaar heeft gemaakt.⁵

Van forfaitair rendement naar ...?

Het kabinet wil een vermogensrendementsheffing invoeren die aansluit bij het daadwerkelijk behaalde rendement. Het kabinet heeft daarbij gekozen voor de vermogensaanwasbelasting. Uitgangspunt is dat de vermogensbestanddelen die nu al in box 3 onder het vermogen vallen, ook in het toekomstige stelsel onder de vermogensrendementsheffing vallen. Beoogd is om de nieuwe systematiek per 1 januari 2025 in te voeren.⁶ Of dat ook haalbaar is, hangt onder meer af van de snelheid van het wetgevend proces - een wetsvoorstel is nog niet ingediend - maar bijvoorbeeld ook van de vraag hoe snel de Belastingdienst haar systemen op dit punt kan aanpassen. En ook niet onbelangrijk: de uitvoerders van relevante producten moeten ook voldoende tijd krijgen om hun processen/programmatuur aan te passen aan de nieuwe vereisten (inclusief tijd om te testen).

Voor het wetgevend proces is nog van belang de vraag in hoeverre het parlement de systematiek van de vermogensaanwas omarmt.

Alternatief: initiatiefwetsvoorstel

Op 13 juli 2022 hebben vier Kamerleden een initiatiefwetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend: de Wet vermogensbelasting 2024⁷.

De initiatiefnemers "*stellen een progressieve heffing voor op vermogensbestanddelen die niet reeds onderdeel zijn van de heffing in box 1 of box 2 van de inkomstenbelasting*"⁸. Het is de bedoeling om voor de grondslag van de heffing aan te sluiten bij de huidige box 3 heffing. Groot verschil is dat het vermogen zelf is de grondslag voor de heffing is en niet het (veronderstelde) inkomen of rendement daaruit.

⁶ Zie voor een uitgebreidere uiteenzetting '[Plannen voor box 3 \(iets\) concreter](#)', *Financieel Actief*

⁷ Kamerstukken 36 173

⁸ Kamerstukken 36 173, nr. 3 (Memorie van Toelichting)

Vrijgesteld van de heffing zijn het eigen huis en aandelen in een aanmerkelijk belang aangezien deze belast worden in box 1 respectievelijk box 2.

De Kamerleden die het wetsvoorstel hebben ingediend zijn zich er van bewust dat het wetsvoorstel een imperfecte vermogensbelasting is. Belangrijke/omvangrijke vermogenselementen zoals aanmerkelijk belang en de eigen woning vallen buiten de grondslag.

Voorgesteld wordt om een heffingsvrij vermogen te hanteren van € 100.000 per belastingplichtige. Voor fiscale partners geldt het dubbele bedrag: € 200.000.

Daarnaast willen de initiatiefnemers een progressief tarief introduceren dat als volgt is opgebouwd:

⁹ Kamerstukken 36 173, nr. 3 (Memorie van Toelichting)

Bij een belastbaar vermogen of een belastbaar vermogen in Nederland van meer dan	maar niet meer dan	bedraagt de belasting het in kolom III vermelde bedrag, vermeerderd met het bedrag dat wordt berekend door het in kolom IV vermelde percentage te nemen van het gedeelte van het belastbare vermogen, onderscheidenlijk van het gedeelte van het belastbare vermogen in Nederland, dat het in kolom I vermelde bedrag te boven gaat	
I	II	III	IV
-	€ 400.000	-	1%
€ 400.000	€ 900.000	€ 4.000	2%
€ 900.000	€ 1.900.000	€ 14.000	3%
€ 1.900.000	€ 4.900.000	€ 44.000	4%
€ 4.900.000	-	€ 164.000	5%

Punt van aandacht is dat in het wetsvoorstel niets is opgenomen over het schrappen van hoofdstuk 5 (en de bijbehorende verwijzingsartikelen elders) in de Wet IB 2001, oftewel de huidige box 3. Dat is blijkbaar van later zorg. Of is het de bedoeling om die twee naast elkaar te laten bestaan, getuige de opmerking: *“Initiatiefnemers kunnen zich dan ook goed voorstellen dat op het moment er een vermogensaanwasbelasting wordt geïntroduceerd, de vermogensbelasting zal blijven bestaan.”*⁹ Dat lijkt me toch - in ieder geval economisch bezien - een vorm van dubbele heffing.

En in de tussentijd?

Voor de jaren tot 2025 - het veronderstelde tijdstip van de invoering van het nieuwe stelsel op basis van werkelijk rendement - moet er ook een oplossing komen. De staatssecretaris van Financiën heeft aangegeven dat hierbij wordt aangesloten bij de oplossing die is gekozen voor het rechtsherstel: een forfaitaire spaarvariant.¹⁰ Het is de bedoeling dat er op Prinsjesdag een separaat wetsvoorstel 'Overbruggingswet box 3' wordt ingediend.

¹⁰ Brief Staatssecretaris van Financiën, 28 april 2022, nr. 2022-0000132649

Samengevat

Het vorenstaande betekent samengevat het volgende:

Aanpassingen box 3	
Onderdeel	Stand van zaken
Rechtsherstel massaal bezwaar 2017-2020	Brieven en beschikkingen verzonden.
Rechtsherstel 2021	Aanslagen worden tot half december 2022 gefaseerd verstuurd.
Buitenlandse bezittingen	Aangepast Besluit voorkoming dubbele belasting 2001 op 1 augustus 2022 gepubliceerd.
Groep niet-bezwaarmakers 2017-2020	Drie scenario's. Kabinet presenteert keuze naar verwachting op Prinsjesdag.
Aanpassing box 3	Keuze kabinet voor vermogensaanwasheffing. Wetsvoorstel nog niet ingediend. Beoogde invoeringsdatum 1 januari 2025.
Initiatiefwetsvoorstel 'Wet vermogensbelasting 2024'	In afwachting van Kamerbehandeling. Beoogde ingangsdatum 1 januari 2024.
2023/2024	Wetsvoorstel 'Overbruggingswet box 3' wordt op Prinsjesdag ingediend.

Slotopmerkingen

Er gebeurt veel op het terrein van box 3. Geen misverstand: het is belangrijk dat goed naar de box-3-problematiek gekeken wordt.

Toch kan dit weer stranden in goede bedoelingen. Het moet snel; dat gaat meestal ten koste van de zorgvuldigheid. Komt bij dat dat er weinig te kiezen lijkt. Het wordt vermogensaanwas en anders niets. En het element eenvoud lijkt helemaal geen rol meer te spelen.

